



HØGSKOLEN I HARSTAD

Skriftserie





**VERNEPLEIERE, SOSIONOMER OG
BARNEVERNSPEDAGOGER I SKOLEN**

*Hvilken formell kompetanse har de og hvilke
arbeidsoppgaver bør de ha i skolen?*

Tor J. Schjelde

HiH Skriftserie 1999/10 - Harstad College



Nasjonalbiblioteket
Depotbiblioteket

HØGSKOLEN I HARSTAD
HARSTAD COLLEGE

Tittel		Nummer/Number
Vernepleiere, sosionomer og barnevernspedagoger i skolen. Hvilken formell kompetanse har de og hvilke arbeidsoppgaver bør de ha i skolen?		1999/10
		Sider/Pages 13
Forfatter/Author Tor J. Schjelde		
Avdeling/Department Helse- og sosialfag	Prosjekt/Project	
Sammendrag/Abstract <p>I denne artikkelen har forfatteren sett på hva vernepleieren, sosionomen og barnevernspedagogen kan bidra med i skolen. Vernepleieren har formell kompetanse til å yte tjenester som (re)habilitering, pleie og omsorg, herunder praktisk bistand, veiledning og sosial støtte. Vernepleiere veksler mellom pleie, hjelp, omsorg og tilrettelegging for trivsel på den ene siden og opplæring på den andre. Vernepleieren har tradisjon på å samarbeide med mennesker med psykisk utviklingshemning. Barnevernspedagogen har formell kompetanse til å drive forebyggende og direkte klientrettet arbeid. Barnevernspedagogen kan sammen med barn/unge, deres foreldre og lærere arbeide med å finne konkrete og alternative måter å forholde seg til problemskapende forhold på. Spesielt gjelder dette for de som har sosiale og/eller psykisk problemer, eller står i fare for å få det. Sosionomen har formell kompetanse til å etablere konstruktive relasjoner med brukerne og vedlikeholde relasjonen gjennom arbeidsprosessen. Sosionomen har gode kommunikasjonsferdigheter og har evne til å arbeide med og stå i konflikter. Sosionomen har formell kompetanse til å yte tjenester til barn/unge med sosiale vansker.</p> <p>Forfatteren har i denne artikkelen prøvd å skissere at barnevernspedagoger, sosionomer og vernepleiere kan bidra med tilpasset opplæring. Dette blir tiltaksformene tilrettelegging, bistand, direkte hjelp og spesialundervisning. Dette vil utfylle skolens pedagogiske, sosialpedagogiske og spesialpedagogiske kompetanse, og kan gi skolen nye innfallsvinkler for å takle utfordringene i skolen. Sammen med skolens personale kan dette bidra til at skolen øker sin mestringskompetanse, spesielt i forhold til elever med psykososiale vansker og generelle lærevansker. Dette kan gi en synergieffekt der tiltakene forsterker hverandre slik at samlet effekt blir større enn tiltakene isolert sett. Elevene vil da også ha mulighet for å møte de "gode" voksne, det vil si ha et personale rundt klassen som i sum har egenskaper som preges av struktur, humor, empati og korrigerende evner.</p>		
Stikkord	Tverrfaglig samarbeid, tilpasset opplæring, spesialundervisning, habilitering, kompetanse, enhetsskolen.	Key Words
ISBN 82-453-0127-2	ISSN 0807-2698	



HØGSKOLEN I HARSTAD

Vernepleiere, sosionomer og barnevernspedagoger i skolen. Hvilken formell kompetanse har de og hvilke arbeidsoppgaver bør de ha i skolen?

Av: Tor J. Schjelde
høgskolelektor i psykologi

Hvem er de "gode" hjelpere?

I eventyret Askeladden og de gode hjelpere av Asbjørnsen og Moe, tok Askeladden med seg gode hjelpere for å vinne kongsdatteren og halve kongeriket. Etter at Askeladden fikk hjelp til å bygge et skip som gikk like godt til lands som til vanns ga han seg avgårde til kongsgården. På turen møtte han personer som ønsket å være med til kongsgården. Den første hjelperen var en lang mager fant som lå bortmed et berg og spiste gråstein. Den andre lå i en solbakke og pattet på en ture¹. Den tredje lå med det ene øret til bakken og lyttet. Den fjerde sto og siktet og siktet. Den femte hadde lenket faste det ene beinene og hoppet på ett ben. Og den sjette sto og holdt seg for truten. Sammen med de gode hjelpere lyktes det Askeladden å løse de

¹ Ture betyr enten et trerør i tønne til å sette tønnetappen i eller dobbelt tapp til tønne.

prøvelsene han ble satt på av Kongen. Askeladden vant kongsdatteren og hele kongeriket. Det jeg undres over er om lærerne (skolens Askeladder) i grunnskolen kan løse de prøvelser som ligger i læreplanverket slik at de kan vinne sitt kongerike, - som er enhetsskolen, ved å ta med gode hjelpere med en helse- og sosialfaglig kompetanse.

Metode

I denne artikkelen vil jeg redegjøre for barnevernspedagoger, sosionomer og vernepleieres formelle kompetanse, og hvilke arbeidsoppgaver de kan ha i grunnskolen. Jeg har hatt informantintervju med to vernepleiere, en barnevernspedagog og en sosionom som jobber i grunnskolen². Jeg har valgt en kvalitativ metode fordi den som regel har et eksplorativ og deskriptivt fokus (Knizek, 1998). Det jeg ønsket var å få informasjon om hvilke arbeidsoppgaver de har i skolen og benytte denne informasjonen som eksempler. Jeg valgte derfor intervjuformen problemsentrert intervju og har sammenfattet informasjonen som omhandler informantenes arbeidsoppgaver³.

Enhetsskolen

I enhetsskolen er det satt opp prinsipper og mål som er rettet mot fellesskap og tilpasning⁴. Våre barn skal gå på "én skole" som skal være et godt fellesskap, der ulike barn kommer sammen for å lære, og der barna skal lære å være og virke sammen⁵. For at skolen skal ta hensyn til ulikhetene må det gjøres individuelle tilpasninger. Disse tilpasningene er sentrale for å nå målet om et likeverdig opplæringstilbud, det vil si et opplæringstilbud som er tilpasset elevens behov og forutsetninger. Er skolesystemet organisert slik at alle barn får et tilpasset opplæringstilbud? Etter pedagogisk psykologisk tjenestens vurdering får rundt 60% av elevene i grunnskolen et tilpasset opplæringstilbud (Skårbrevik, 1996). Bør ikke lærerne få hjelp til å møte utfordringene i å gi alle elever et tilpasset opplæringstilbud? Vil det hjelpe i denne prosessen å ansette vernepleiere, sosionomer og/eller barnevernspedagoger i skolen?

² Informantintervju defineres som at informanten er ekspert (Knizek, 1998).

³ Denne intervjuformen er arbeidet ut fra at forskeren har en teoretisk forforståelse (Knizek, 1998).

⁴ Jfr. Læreplanverket for den 10-årige grunnskolen.

⁵ Ulike i forhold til bosted, sosial bakgrunn, kjønn, religion, etnisk tilhørighet og funksjonsevne.

Kan vernepleiere, sosionomer og barnevernspedagoger ansettes i skolen?

I den nye opplæringsloven åpner for at yrkesgrupper uten lærerutdanning kan ansattes til visse spesialundervisningsoppgaver. I forarbeidet til loven står følgende;

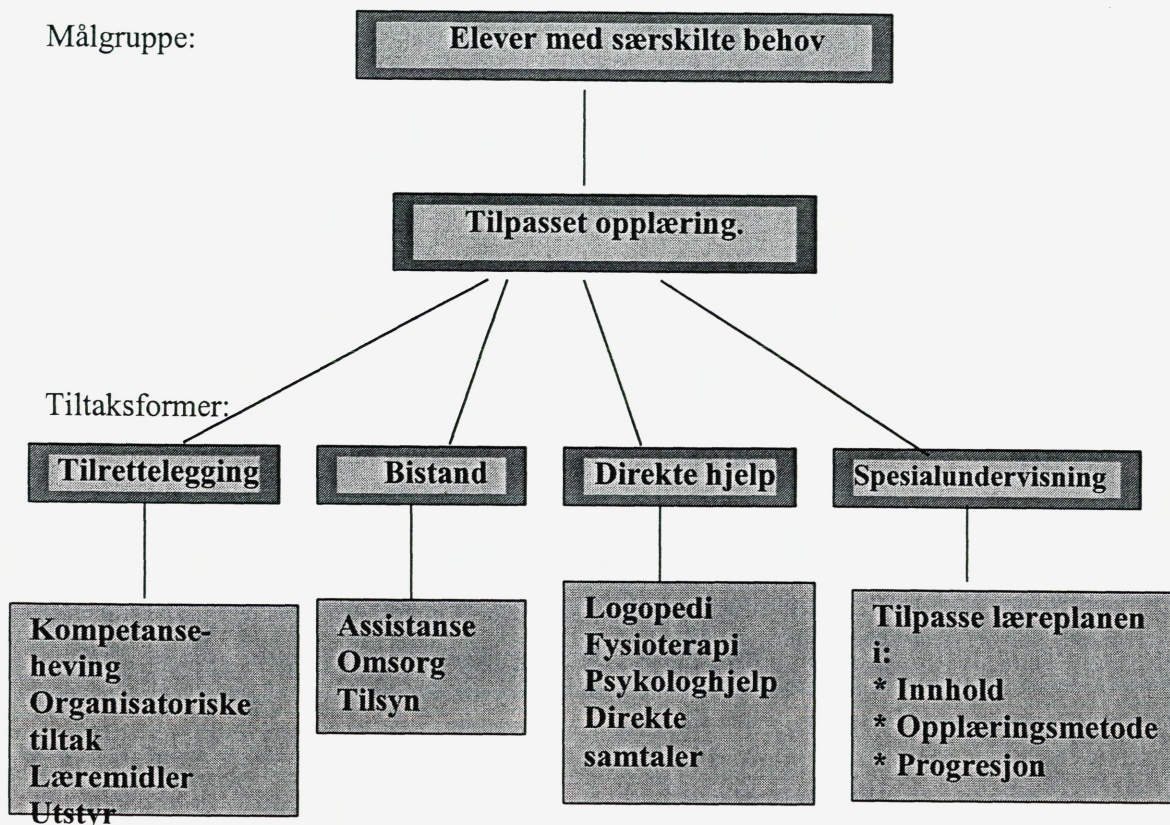
Med det utvidete opplæringsbegrep vil kompetansen som trengs i spesialundervisningen, ikke alltid være den samme som for ordinær undervisning. Vernepleiere, fysioterapeuter, ergoterapeuter, psykologer og andre vil i visse tilfelle kunne være godt kvalifisert til å drive opplæring som personer med tradisjonell lærerutdanning. (NOU 1995:18)

I tillegg til spesialundervisningsressurser har hver skole et økonomisk handlingsrom (delingstimer u/valgfag). Disse midlene brukes til generelle styrkingstiltak i skolen. I omfang utgjør dette om lag 10% av de totale årstimene (GSI statistikk for skoleåret 1997/98). Med disse midlene kan skolen ansette vernepleiere, barnevernspedagoger og sosionomer.

I 1997 var det registret 171 medlemmer av Fellesforeningen for barnevernspedagoger, sosionomer og vernepleiere som jobbet i kommunale grunnskoler. Av disse var 85 barnevernspedagoger, 74 vernepleiere og 12 sosionomer⁶.

Hvilke elever kan ha nytte av ekstra hjelp/støtte?

Elever med særskilte behov er en uensartet gruppe. Det vil si at deres behov er ulike og den hjelp/støtte de trenger er forskjellig. I utkast til veileder i sakkyndighetsarbeid i PP-tjenesten grupperes dette som følger (Faglig enhet for PP-tjenesten, 1995):



Figur 1 *Tilpasset opplæring.*

Tiltaksformer:

Tilrettelegging – dette er en tiltaksform som er rettet mot behov for særskilte hjelpemidler, læremidler og organisatoriske tiltak. Behov for tilrettelegging er et nødvendig tiltak, for eksempel montering av teleslynge ved hørselshemming, mobilitytrening ved sterk synshemming eller behov for andre nødvendige hjelpemidler. Tilrettelegging kan også omfatte organisatoriske tiltak og kompetansehevingstiltak rettet mot skolens personalet. Et eksempel på dette er å kurse lærerne om sosial kompetanse. Det å lære elevene om sosial kompetanse ser ut til å redusere omfanget av moderate atferdsproblemer i skolen (Ogden, 1998).

Bistand- dette er en tiltaksform som er rettet mot elevens behov for assistanse, tilsyn og omsorg. Bruk av assistenter i skolen er eksempler på bistand som brukes i skolen. Assistent

⁶ Disse tallene er oppgitt av Fellesorganisasjonen for barnevernspedagoger, sosionomer og vernepleiere ved telefonhenvendelse.

skal tilsettes i tillegg til lærerne. Mye tyder på at assistentene har behov for skolering og veiledning for at denne ordningen kan være et nyttig supplement for elevene (Johnsen, 1996).

Direkte hjelp- dette er en tiltaksform som er rettet mot elevens behov for fysisk og psykisk hjelp og støtte. Skolens ansvar for direkte hjelp er bl.a. knyttet til logopedisk virksomhet, skolefysioterapi, skolehelsetjenester og deler av PP-tjenestens arbeid.

Spesialundervisning – UNESCOs definisjon av spesialundervisning er opplæring av elever som avviker så mye fysisk, mentalt, følelsesmessig eller sosialt at den vanlige læreplanen ikke passer deres pedagogiske behov; spesialundervisning innebærer en tilpasning av læreplanen i innhold, undervisningsmetoder og forventet progresjon slik at en best mulig opplæring for den enkelte finner sted.

I følge opplæringsloven er den individuelle opplæringsplanen elevenes og foreldrenes rettsdokument, og der skal avvik fra den ordinære opplæringen dokumenteres. Bistand, tilrettelegging og direkte hjelp er/kan være spesialundervisning når den hjelpen/støtten står beskrevet i den individuelle opplæringsplanen. Men man kan også yte denne hjelpen uten at den står skrevet i den individuelle opplæringsplanene, tilbudet blir i denne sammenheng en del av skolens generelle styrkingstiltak. Hva som blir definert som spesialundervisning blir en faglig vurdering. Denne faglige vurdering får konsekvenser for barnas rettssikkerhet. Derfor er det viktig at en i kommunene har diskutert forholdet mellom generelle styrkingstiltak og spesialundervisning.

Noen av utfordringene jeg ser i den norske skole er å møte elever med store generelle lærevansker og elever med psykososiale vansker. Elever med store generelle lærevansker har behov for støtte gjennom hele utdannelsesløpet, og har et habiliteringsbehov. Statens helsetilsyn har utarbeidet en veileder (1-98) i habilitering av barn og unge. I veilederen definerer de habilitering som et målrettet arbeid for å bygge opp og støtte funksjoner, samspill og livskvalitet hos mennesker med tidlig ervervede eller medfødte funksjonshemninger (Statens helsetilsyn, veileder 1-98). Habilitering er avhengig av tverrfaglig samarbeid, der ulike faggrupper kan bidra til et samlet ”godt” støttetilbud. I gjennomsnitt er foreldre til barn med store generelle lærevansker i kontakt med 4,4 instanser (utenom PP-tjeneste og

spesialpedagogisk kompetansesentra). 54 % av foreldrene oppgir at minst en instans får de svært god hjelp av. For 60% av barn med psykisk utviklingshemming er det etablert ansvarsgrupper (Skårbrevik, 1996). En utfordring er å yte bedre hjelp og støtte til disse familiene og samordne tjenestene slik at man oppnår en synergieffekt, der tiltakene forsterker hverandre slik at samlet effekt blir større enn tiltakene isolert sett.

For denne elevgruppen bør skolen vektlegge trening på ferdigheter som vil gi barnet en mest mulig selvstendig og tilfredsstillende livssituasjon på lang sikt. En tilpasning av læreplanens lærestoff i vanskelighetsgrad og omfang kan gi en praksis som ikke sikrer den enkelte en kompetanse med utgangspunkt i en livsløpsperspektiv. På det spesialpedagogiske området finner vi skolepolitiske målsetninger som,- avhengig av fortolkning, kan skape vanskeligheter for praktisering av livsløpsprinsippet i skolesammenheng (Lie, 1996). Det faglige dilemmaet blir hvordan få elevene inkludert i skolen samtidig som opplæringen skal være nyttig for eleven.

Elever med psykososiale vansker utgjør 44% av elevene som mottar spesialundervisning (Skårbrevik, 1996). En stor andel (rundt 40%) av lærerne i grunnskolen har en eller flere elever som er involvert i problematferd i en slik grad at det ga grunnlag for bekymring (Ogden, 1998). Når det gjelder omfanget av problemene vurderer lærerne at 11,5% av alle elevene i aldersgruppen 10-11 år og 10,8% av elevene i aldersgruppen 13-14 år viser problematferd. De atferdsdimensjoner som ble vurdert var undervisnings- og læringshemmede atferd, sosial isolasjon, utagerende atferd, og klart normbrytende atferd. Om lag 2 –3 % av elevene vurderes i dette materialet til å vise antisosial atferd i større eller mindre grad (Nordahl og Sørli, 1998). For å møte disse elevene på en adekvat måte stilles det store krav til lærerne. Hvilke egenskaper bør den gode lærer ha? I boken *Elevkollektivet* gir Erling Roland følgende egenskaper: (1) Struktur- i dette ligger det å tilrettelegge det faglige og det sosiale slik at eleven vet hva som kreves av dem. (2) Humør- læreren bør være optimistisk med en viss porsjon selvironi. (3) Empati- læreren bør ha evne til å ta andres perspektiv, og bruke denne innsikten til det beste for vedkommende (vise omsorg). (4) Korrigerende evne- lærerens mulighet og evne til å korrigere uheldig atferd må sees i sammenheng med de egenskaper som er nevnt ovenfor (Roland, 1995). Er det mulig å forvente at alle lærere skal besitte disse egenskapene? Eller bør grunnskolen organisere personellkreftene slik at hver klasse har voksenpersoner som i sum har disse egenskapene?

Når det gjelder lærernes prioritering av tiltak for å møte elever med atferdsvansker, fikk lærerne i Terje Ogden's undersøkelse: "Elevatferd og læringsmiljø", en liste på 25 tiltak som de skulle vurdere relevansen av. Her ble tiltaket om å ansette personell med annen yrkesbakgrunn prioritert sist, hele 80% vurderte det som lite viktig eller uegnet (Ogden, 1998).

Argumenter for å ansette personell med annen yrkesbakgrunn er å møte elevene med tverrfaglig kompetanse. En betingelse for tverrfaglighet er flerfaglighet (Lauvås og Lauvås, 1994). De forskjellige fag har sin forståelse av virkeligheten. Ved å jobbe tverrfaglig vil man få mulighet til å belyse virkeligheten ved hjelp av forskjellige "fagbriller" som kan gi fagpersonene en bredere forståelse av virkeligheten. Dette kan igjen føre til andre tiltak som er bedre tilpasset elevens behov og forutsetninger. Er en organisasjon dominert av et fagfelt så blir ofte forståelsen av omverden ved hjelp av fagfeltets "fagbriller". For å løse de utfordringer man står overfor så blir ofte "medisinen", mer av det samme. For eksempel så velger lærerne blant annet tiltak som å styrke kontakt og samarbeid med foresatte, mer vekt på systematisk ros, mer tid for å snakke med elevene på tomannshånd og styrke lærersamarbeidet for å forebygge og løse skolens atferds- og disiplinproblemer (Ogden, 1998).

Hvilken formell kompetanse har vernepleiere, sosionomer og barnevernspedagoger?

I alt 10 vekttall er felles for helse- og sosialarbeiderutdanningene i den nye fagplanen av 1999. I tillegg er 10 vekttall felles for barnevernspedagog -, sosionom- og vernepleierutdanningene. Dette er ifølge rammeplanen et forsøk på å fremme vilje og kompetanse til samarbeid hos fremtidens yrkesutøvere.

Hva er en vernepleier⁷?

Vernepleiere har formell kompetanse til å yte tjenester som habilitering/rehabilitering, pleie og omsorg, herunder praktisk bistand, veiledning og sosial støtte. Vernepleierne må kunne veksle mellom pleie, hjelp, omsorg og tilrettelegging for trivsel på den ene siden og opplæring

⁷ Jeg tar her utgangspunkt i rammeplan og forskrifter for 3 - årig vernepleierutdanning. Fastsatt av KUF 28 januar 1999.

på den andre. Med kunnskaper fra fagområde miljøarbeid, skal vernepleieren kunne bidra til økt livskvalitet, selvstendighet og mestring for den målgruppe de jobber sammen med. Målgruppen er mennesker med ulike funksjonsvansker, og vernepleierne har tradisjon på å jobbe sammen med mennesker med psykisk utviklingshemning.

Vernepleierutdanningen utgjør 60 vekttall. Utdanningen består av kunnskap fra mange fagområder. Disse er samfunnsfaglige⁸ og juridiske emner (15 vekttall), psykologiske og pedagogiske emner (8 vekttall), og helsefaglige emner (14 vekttall). I delemne miljøarbeid, habilitering og rehabilitering (23 vekttall) trekkes ut det særskilte fra fagområdene som danner grunnlaget for vernepleierens kompetansen. I tillegg til de teoretiske emner er studentene i praksis og har forskjellig ferdighetstrening. Praksis og ferdighetstrening utgjør til sammen 20 vekttall. Vernepleierens innsats har som mål å fremme brukerens muligheter for medvirkning og deltakelse, slik at allmenne og spesielle rettigheter ivaretas.

Hva kan en vernepleier gjøre i skolen?

Vernepleier Leif jobber ved en skole som har et spesialtilbud til barn og unge med autisme⁹. Til sammen er det 12 barn og 37 voksne ved enheten. Elevene ved tilbudet kommer fra hele kommunen. Dette er et tilbud som er lokalisert på skolen men er ikke integrert i den ordinære opplæringen. Det praktiseres noe omvendt integrering for de elevene som fungerer godt. Ansatte jobber i team rundt elevene som består i hovedsak av 2 lærere og 2 miljøterapeuter. De fleste miljøterapeuter er vernepleierer, og jobber etter atferdsanalytiske prinsipper (målrettet miljøarbeid).

Arbeidsoppgavene ved enheten er hovedsakelig rettet mot undervisning/opplæring. De jobber opp mot 12 målområder (målbanker). Den faglig ansvarlig ved enheten er førskolelærer med spesialpedagogisk tilleggskompetanse.

Miljøterapeutene jobber primært opp mot elevens ADL¹⁰ -ferdigheter og sosiale ferdigheter. De bruker funksjonell analyse og har fokus på kartlegging av de positive forsterkerne. I det siste har de jobbet med TEACCH¹¹ metoden og bildestyring. Miljøterapeutene har ansvar for å følge opp det helsemessige hos elevene, f.eks. epilepsi og medisineringsen.

⁸ Statsvitenskap, sosiologi og sosialantropologi.

⁹ Navnet er oppdiktet.

¹⁰ ADL står for Activity of Daily Living oversatt til norsk som dagligdagse aktiviteter.

¹¹ TEACCH står for Treatment and Education of Autistic and related Communication handicapped Children

De har et nært samarbeid med de foresatte i form av foreldremøte (1 gang i mnd.), og det er etablert fast foreldrekontakt (teamkoordinator er miljøterapeut). Samarbeidspartnere er avlastningsbolig, fysio/ergoterapeut og habiliteringstjenesten. Det er dannet ansvarsgrupper rundt hver elev.

Med utgangspunkt i modellen som vist i figur 1 veksler vernepleieren i dette tilfelle mellom bistand, direkte hjelp og tilrettelegging på den ene siden, og spesialundervisning på den andre.

Hva er en sosionom¹²?

Sosionomen har kompetanse til å yte tjenester til enkeltpersoner, familier, grupper og nærmiljø som opplever sosiale problemer. Sosiale problemer kan være av materiell, personlig og relasjonell karakter. Sosionomen skal ha kompetanse til å etablere konstruktive relasjoner med brukerne og vedlikeholde relasjonene gjennom arbeidsprosessen. Dette krever gode kunnskaper, kommunikasjonsferdigheter, evne til å arbeide med og stå i konflikter.

Sosionomutdanningen utgjør 60 vekttall. Utdanningen tar utgangspunkt i ulike fagområder. Disse er samfunnsvitenskapelige¹³ og juridiske emner (18 vekttall), psykologiske emner (6 vekttall), juridiske emner (6 vekttall). Praksisstudier og ferdighetstrening utgjør 14 vekttall hvorav 10 vekttall skal være i samarbeid med brukere/klienter. I delemnene sosialt arbeid – grunnelementer (13 vekttall) og sosialt arbeid- arbeidsmåter (17 vekttall) trekkes ut de særskilte fagområdene som danner grunnlag for sosionomkompetansen.

Kompetansen til sosionomen er sosial arbeid i forhold til mennesker med sosiale problemer. Sosionomen skal yte bistand slik at enkeltpersoner og grupper bevisstgjøres og myndighetsgjøres i forhold til ulike former for undertrykking av materiell, politisk, kulturell og psykologisk art.

Hva kan en sosionom gjøre i skolen?

Sosionomen Grete jobber på en kombinert barne- og ungdomsskole (5 klasse – 10 klasse)¹⁴. Arbeidsoppgaver er samtaler og oppfølging av elever med sosiale tilpasningsvansker. Hun har faste samtaler med enkelt- elever. Hun har nær kontakt med foreldrene, skolens lærere og ledelse. Hun samarbeider jevnlig med det

¹² Jeg tar her utgangspunkt i rammeplan og forskrifter for 3 -årig sosionomutdanning. Fastsatt av KUF 28 januar 1999

¹³ Statsvitenskap, sosiologi, sosialøkonomi og sosialmedisin.

¹⁴ Navnet er oppdiktet.

kommunale og fylkeskommunale hjelpeapparat. I mange tilfeller koordinerer hun hjelpen rundt elevene. Hun leder basisgruppen på skolen der rektor, helsesøster, pedagogisk psykologisk tjeneste, barnevern og leder av det sosial/spesialpedagogisk team ved skolen deltar. Basisgruppen møtes hver 14 dag for å drøfte anonyme elevsaker presentert av klassestyrer. Hun har valgfagsgruppe om hverdagspsykologi, der de tar opp tema om bl.a. kommunikasjon, samspill, utviklingspsykologi, og behovsteori. Elevene får også delta i en del øvelser i forhold til kommunikasjon. Hun har prosjekt med basis i temaene drama, samtale og avslapping. Hun har vært med å startet en psykomotorisk gruppe for skoletrette elever. Hun har samtalegrupper sammen med helsesøster der tema har vært mobbing, vold, rasisme, sex, rus, familie og følelser. Og hun veileder studenter i praksis.

Med utgangspunkt i modellen vist i figur 1 gjennomfører sosionomen i denne sammenheng tiltaksformene direkte samtaler, bistand og tilrettelegging. Med hovedvekt på å etablere konstruktive relasjoner.

Hva er en barnevernspedagog¹⁵?

Barnevernspedagogens hovedoppgave er å sikre og forbedre levekårene til barn og unge. Spesielt gjelder dette for de som har sosiale og/eller psykiske problemer eller står i fare for å få det. Barnevernspedagogen skal ha kompetanse til å drive forebyggende og direkte klientrettet arbeid, samt saksbehandlingsoppgaver inklusive oppfølging av saker innen barnevernstjenesten. Barnevernspedagogen skal sammen med barn/unge og deres foreldre arbeide med å finne konkrete og alternative måter å forholde seg til problemskapende forhold på.

Barnevernsutdanningen utgjør 60 vekttall. Utdanningen tar utgangspunkt i ulike fagområder. Disse er samfunnsvitenskapelige¹⁶ og juridiske emner (5 vekttall), psykologiske og helsefaglige emner (11 vekttall), pedagogiske emner (8 vekttall). Praksisstudier og ferdighetstrening utgjør 14 vekttall hvorav 10 vekttall skal være i samarbeid med brukere/klienter. I delemnene sosialpedagogisk arbeid med barn og unge (25 vekttall) trekkes ut de særskilte fagområdene som danner grunnlag for barnevernspedagogens kompetanse.

¹⁵ Jeg tar her utgangspunkt i rammeplan og forskrifter for 3 - årig barnevernspedagogutdanning. Fastsatt av KUF 28 januar 1999

¹⁶ Statsvitenskap, sosiologi ,og sosialantropologi.

Barnevernspedagogens kompetanse er i forhold til sosialpedagogisk arbeid med barn og unge. Barnevernspedagogens arbeid dreier seg om å tilrettelegge for optimal oppvekstvilkår gjennom omsorg og oppdragelse i vid betydning og behandling i spesielle sammenhenger.

Hva kan en barnevernspedagog gjøre i skolen?

Barnevernspedagogen Anne jobber ved en ungdomsskole¹⁷. Hun jobber her i forhold til en elev med store psykososiale vansker. Dette er en gutt med utagerende atferd og som har arbeidsvegring.

Hun jobber i team sammen med klassestyrer, noen faglærere, spesialpedagog og assistent. Det er ikke utarbeidet noe instruks for hennes jobb, men hun er knyttet til eleven som får ekstraressurser. Hun jobber etter en individuell opplæringsplan, som blir en grovkisse for hennes arbeid. Hun jobber ut fra sosialpedagogiske metoder, og har hatt som hovedmål at eleven skulle få tillit til henne. I dette arbeidet har hun kartlagt elevens sterke sider og bruker dette aktivt for å få kontakt/tillit, og at eleven skal trives på skolen.

Hun har samarbeid med teamet, foreldre, og PP-tjenesten. Og det er dannet ansvarsgrupper rundt eleven.

Med utgangspunkt i modellen vist i figur 1 jobber barnevernspedagogen i dette tilfelle med spesialpedagogiske tiltak, direkte samtale, bistand/omsorg og tilretteleggingstiltak..

Oppsummering og avsluttende kommentarer.

I NOU 1995: 18 som omhandler den nye opplæringsplanen står det:

” Med det utvidete opplæringsbegrep vil kompetansen som trengs i spesialundervisningen, ikke alltid være den samme som ordinær undervisning. Vernepleiere, fysioterapeuter, ergoterapeuter, psykologer og andre vil i visse tilfelle kunne være godt kvalifisert til å drive opplæring som personer med tradisjonell lærerutdanning”.

I denne artikkelen har jeg sett på hva vernepleieren, sosionomen og barnevernspedagogen kan bidra med i skolen. Vernepleieren har formell kompetanse til å yte tjenester som (re)habilitering, pleie og omsorg, herunder praktisk bistand, veiledning og sosial støtte. Vernepleiere veksler mellom pleie, hjelp, omsorg og tilrettelegging for trivsel på den ene siden og opplæring på den andre. Vernepleieren har tradisjon på å samarbeide med mennesker med psykisk utviklingshemning. Barnevernspedagogen har formell kompetanse til å drive

¹⁷ Oppdiktet navn.

forebyggende og direkte klientrettet arbeid. Barnevernspedagogen kan sammen med barn/unge, deres foreldre og lærere arbeide med å finne konkrete og alternative måter å forholde seg til problemskapende forhold på. Spesielt gjelder dette for de som har sosiale og/eller psykisk problemer, eller står i fare for å få det. Sosionomen har formell kompetanse til å etablere konstruktive relasjoner med brukerne og vedlikeholde relasjonen gjennom arbeidsprosessen. Sosionomen har gode kommunikasjonsferdigheter og har evne til å arbeide med og stå i konflikter. Sosionomen har formell kompetanse til å yte tjenester til barn/unge med sosiale vansker.

Jeg har i denne artikkelen prøvd å skissere at barnevernspedagoger, sosionomer og vernepleiere kan bidra med tilpasset opplæring. I følge modellen vist i figur 1 blir dette tiltaksformene tilrettelegging, bistand, direkte hjelp og spesialundervisning. Dette vil utfylle skolens pedagogiske, sosialpedagogiske og spesialpedagogiske kompetanse, og kan gi skolen nye innfallsvinkler for å takle utfordringene i skolen. Sammen med skolens personalet kan dette bidra til at skolen øker sin mestringskompetanse, spesielt i forhold til elever med psykososiale vansker og generelle lærevansker. Dette kan gi en synergieffekt der tiltakene forsterker hverandre slik at samlet effekt blir større enn tiltakene isolert sett. Elevene vil da også ha mulighet for å møte de ”gode” voksne, det vil si ha et personale rundt klassen som i sum har egenskaper som preges av struktur, humor, empati og korrigerende evner.

Med ”gode” hjelpere har lærerne mulighet til å vinne sitt kongeriket – enhetsskolen.

LITTERATURLISTE

Faglig enhet for PP-tjenesten (1995): Veileder i sakkyndighetsarbeid. Innstilling fra arbeidsgruppe. Hamar: Statens utdanningskontor.

GSI statistikk for skoleåret 1997/98.

Johnsen, T.(1996): *Hvordan brukes assistenter i opplærings situasjoner for funksjonshemmede i grunnskolen?* En undersøkelse fra grunnskolen i Finmark. Oslo: Institutt for spesialpedagogikk.

Knitzek, B.L (1998): Interview- design og perspektiv. I:Lorensen, M. (red.) (1998): *Spørsmålet bestemmer metoden. Forskningsmetoder i sykepleie og andre helsefag.* Oslo, Universitetsforlaget.

Lauvås, K. Og Lauvås, P. (1994): *Tverrfaglig samarbeid.* Perspektiv og strategi. Oslo, Tano

Lie, I. (1996): *Rehabilitering og habilitering. Prinsipper og praktisk organisering.* Oslo, Ad Notam Gyldendal.

Læreplanverket for den 10-årige grunnskolen. Nasjonalt læremiddelsenter, Oslo 1996.

Nordahl, T. og Sørli, M-A (1998): *Problematferd i skolen. Hovedfunn, forklaringer og pedagogiske implikasjoner.* Oslo, NOVA rapport 12a/98.

NOU 1995, 18: *Ny lovgivning om opplæring.*

Ogden, T. (1998): Lærerens erfaringer med og syn på elevatferd og læringsmiljø i grunnskolen. Oslo, KUF.

Rammeplan og forskrifter for vernepleie -, sosionom- og barnevernspedagogutdanningen. Fastsatt av KUF 28 januar 1999.

Roland, E. (1995): *Elevkollektivet.* Stavanger, Rebell forlag.

Skårbrevik, K.J. (1996): *Spesialpedagogiske tiltak på dagsorden.* Evaluering av prosjektet "Omstrukturering av spesialundervisning". Volda: Møreforskning.

St meld nr 23 (1997- 1998): Om opplæring for barn, unge og voksne med særskilte behov.



Publikasjonsliste fra Høgskolen i Harstad

Fra og med 1996 ble tidligere publikasjonsserier ved Høgskolen i Harstad erstattet med en **Skriftserie** og en **Arbeidsnotatserie**.

Skriftserien - ISSN 0807-2698

- 1999/10** **Tor J. Shjelde:** «Vernepleiere, sosionomer og barnevernspedagoger i skolen. *Hvilken formell kompetanse har de og hvilke arbeidsoppgaver bør de ha i skolen?*». (ISBN 82-453-0126-4) Kr. 50,-
- 1999/9** **Steinar Johansen:** «Konkurransetsetting av pleie og omsorgstjenester - *Rasjonell handling eller legitim tilpasning- Organisasjonsteoretiske utfordringer for en empirisk studie*». (ISBN 82-453-0126-4) Kr. 60,-
- 1999/8** **Rikke Gürgens:** «Å forske på annerledeshet. *Det usedvanlige teater sett som et semiotisk fenomen, en hermeneutisk prosess og et terreng for 'grounded theory'*». (ISBN 82-453-0125-6) Kr. 50,-
- 1999/7** **Ådne Danielsen:** «FINNES DET EN POSTMODERNE POLITIKK? *Tanker rundt modernitet og postmodernitet som samfunnsmessige tilstander med omsorgspolitik for mennesker med psykisk utviklingshemming som eksempel*». (ISBN 82-453-0124-8) Kr. 50,-
- 1999/6** **Ådne Danielsen:** «Organisasjonsfeltbegrepet innenfor nyinstitusjonell organisasjonsteori» (ISBN 82-453-0122-1) Kr. 50,-
- 1999/5** **Harald Torsteinsen:** «Effects of privatization and competitive tendering on local government – a comparative study.» (ISBN 82-453-0121-3) Kr. 50,-
- 1999/4** **Rolf Wynn:** «Conversation Analysis and the Conversational Rules» (ISBN 82-453-0119-1) Kr. 50,-
- 1999/3** **Stein Mikkelsen:** «SAFE COMMUNITY - SYMBOL OG SAMARBEID
Sluttrapport fra studie av lokalt ulykkesforebyggende arbeid organisert etter WHO's Safe Community (Trygge Lokalsamfunn)-modell.» (ISBN 82-453-0118-3) Kr. 60,-
- 1999/2** **Terje Thomsen:** «Mot fremtidens utdannelser - *om skjønnheten og udyret i høgre utdanning*». (ISBN 82-453-0117-5) Kr. 50,-
- 1999/1** **Rolf Utkvitne:** «Harstad og nyetableringer i detaljhandelen».

(ISBN 82-453-0115-9) Kr. 90,-

- 1998/20 Rikke Gürgens:** «Regiroller og teaterorganisering. *Casestudie av Bentein Baardsons regi av 'Garmann & Worse & Co' på Rogaland teater.*»
(ISBN 82-453-0114-0) Kr. 130,-
- 1998/19 Tore Høgås:** «Deconstructing and Reconstructing the Text: Intertextualities of Literature, Body, and Nature in Jane Smiley's *A Thousand Acres.*»
(ISBN 82-453-0113-2) Kr. 130,-
- 1998/18 Harald Torsteinsen:** «Om å skynde seg langsomt. Hvordan skape oppslutning om organisasjonsreformer i kommunesektoren?»
(ISBN 82-453-0112-4) Kr. 40,-
- 1998/17 Truls Erikson:** «Intellektuell kapital: Hvilke grep må til?»
(ISBN 82-453-0111-6) Kr. 40,-
- 1998/16 Ruben Moi:** «Voice and Vision - An analysis of the Allegorical Aspects in Seamus Heaney's *Oevre*» (ISBN 82-453-0110-8) Kr. 120,-
- 1998/15 Tore Einar Johansen / Kjell Toften:** «Retraining of Russian Military Officers - a feasibility study» (ISBN 82-453-0109-4) Kr. 50,-
- 1998/14 Alexander Kwesi Kassah:** «The Community Idea»
(ISBN 82-453-0107-8) Kr. 50,-
- 1998/13 Alexander Kwesi Kassah:** «Community-Based Rehabilitation in the city: A case of Jamestown-Accra, Ghana» (ISBN 82-453-0105-1) Kr. 50,-
- 1998/12 Kjell Toften:** «Chain Integration in the Norwegian Hotel Industry - industry overview, causes, and some strategic implications»
(ISBN 82-453-0104-3) Kr. 50,-
- 1998/11 Baard Borge:** «NS' mange ansikter: Innholdsanalyse av et propagandaskrift fra 1944» (ISBN 82-453-0103-5) Kr. 70,-
- 1998/10 Truls Erikson:** «Entrepreneurial Capital - The Emerging Venture's Most Important Asset & Competitive Advantage»
(ISBN 82-453-0098-5) Kr. 40,-
- 1998/9 Anne Marit Bygdnes:** «Toalett-trening av mennesker med psykisk utviklingshemming. En teoretisk drøfting og et empirisk bidrag».
(ISBN 82-453-0097-7) Kr. 120,-

- 1998/8 **Tanja Susann Ihlhaug/Leif Hugo Hansen:** «Medbestemmelse eller mer bestemmelse? - bruker lederne de tillitsvalgte?» - *En undersøkelse om ledelsesatferd og ansattes medbestemmelserett i kommunal virksomhet i Troms Fylke.* (ISBN 82-453-0096-9) Kr. 90,-
- 1998/7 **Kjell Toften:** «Express Reiser - Scandinavian Package Tour Industry» (ISBN 82-453-0095-0) Kr. 40,-
- 1998/6 **Stein Mikkelsen:** «Safe Community - Symbol and Co-operation. A study of inter-sectoral co-operation and development in a Norwegian community» (ISBN 82-453-0094-2) Kr. 50,-
- 1998/5 **Truls Erikson:** «A Study of Entrepreneurial Intentions Among a Cohort MBAs - The Extended Bird Model». (ISBN 82-453-0093-4). Kr. 50,-
- 1998/4 **Arild Wikan:** «4 Periodicity in Leslie Matrix Models with Density Dependent Survival Probabilities» (ISBN 82-453-0092-6) Kr. 70,-
- 1998/3 **Arild Wikan:** «Dynamical Consequences of Reproductive Delay in Leslie Matrix Models with Nonlinear Survival Probabilities» (ISBN 82-453-0091-8) Kr. 70,-
- 1998/2 **Terje Thomsen:** «Gruppeintervjuet - avgrensning, anvendelse og anvisning» (ISBN 82-453-0089-6) Kr. 50,-
- 1998/1 **Alexander Kwesi Kassah:** «Community Based Rehabilitation and Stigma Management by Physically Disabled People in Ghana». (ISBN 82-453-0088-8) Kr. 50,-
- 1997/17 **Tore L.Jensen:** «Interorganizational Governance Structure and Outlet Economic Performance». An Application of Accounting Data in Interorganizational Performance Measurement. (ISBN 82-453-0088-8) Kr. 110,-
- 1997/16 **Tore L.Jensen:** «En analyse av ukedagseffekter i futuresmarkedet for elektrisk kraft». (ISBN 82-453-0086-1) Kr. 50,-
- 1997/15 **Baard Borge:** «Krig, oppgjør og nasjonal konsensus - Etterkrigsoppgjørenes sosiale virkninger i Nederland, Danmark og Norge». (ISBN 82-453-0084-5) Kr. 50,-
- 1997/14 **Tore Einar Johansen:** «Myter og virkelighet om samer - 'de e forskjell på folk og finna'» (ISBN 82-453-0083-7) Kr. 40,-
- 1997/13 **Eli Samuelsen:** «Den besværlige tiden» - Betragtninger om praksisopplæringen i sykepleierutdanningen

- (ISBN 82-453-0082-9) Kr. 50,-
- 1997/12** **Eli Samuelsen:** «Du er ikke verdig en plass i herberget - Refleksjon over etikk og etiske vurderingers plass i sykepleien» (ISBN 82-453-0081-0) Kr. 50,-
- 1997/11** **Vegard A. Schancke/Miriam G. Lukwago:** «A Programme for Early Intercultural Psychosocial Intervention for Unaccompanied Minor Asylum Seekers and Refugees (EM) - a Group Approach» (ISBN 82-453-0080-2) Kr. 50,-
- 1997/10** **Hilde Nordahl-Pedersen:** «Alternativ medisin og skolemedisin - en paradigmediskusjon» (ISBN 82-453-0068-3) Kr. 50,-
- 1997/9** **Inger Aksberg Johansen:** «Reminisens i et interaksjonsperspektiv - En kvalitativ undersøkelse basert på intervju med eldre og sykepleiere» (ISBN 82-453-0079-9) Kr. 120,-
- 1997/8** **Aud Merethe Alme:** «Lønnsreform og ledermobilitet - Metodiske tilnærminger og resultater» (ISBN 82-453-0078-0) Kr. 70,-
- 1997/7** **Truls Erikson:** «Should Managerial Competence be in the Retail Growth Performance Equation?». (ISBN 82-453-0076-4) Kr. 50,-
- 1997/6** **Børre Kristiansen/Steinar Johansen:** «Rammer for omsorg - Alternative modeller for organisering av Hamarøy Bygdeheim» (ISBN 82-453-0071-3) Kr. 70,-
- 1997/5** **Truls Erikson:** «Retail Profit Performance and The Relationship to Marketing Outcomes and Financial Structure» (ISBN 82-453-0075-6) Kr. 50,-
- 1997/4** **Rolf Utkvitne:** «Kompetanse i Detaljhandelen». (ISBN 82-453-0064-0) Kr. 70,-
- 1997/3** **Hilde Nordahl-Pedersen (red.):** «Konferanserapport fra Helsedagene i Nord-Norge 1996». (ISBN 82-453-0069-1). Kr. 150
- 1997/2** **Truls Erikson:** «A Study of Career Choice Intentions Among a Cohort HBS MBA Candidates. The Ajzen Model». (ISBN 82-453-0074-8). Kr. 70,-
- 1997/1** **Truls Erikson:** «An Empirical Study of Entrepreneurial Choice Intentions Among a Cohort of MIT Sloan Fellows. The Shapero Model». (ISBN 82-453-0072-1) Kr. 50,-
- 1997** **Stine Margrethe Hem/Ådne Danielsen/Anne Marie Bakken:** «Ansvarsreformen i Kvæfjord - En stor oppgave til en liten

kommune». (ISBN 82-90586-49-3, i samarbeid med Diaforsk) Kr. 190,-

1996/1 **Arne-Johan Johansen:** «Fra Dårekiste til normalisert omsorg». (ISBN 82-453-0063-2). Kr. 100,-

Arbeidsnotatserien - ISSN 0809-2567

1999/2 **Kristian Floer:** «Hvordan bli en mer effektiv student? - Et studiehefte om tema STUDIEVEILEDNING». (ISBN 82-453-0120-5) Kr. 50,-

1999/1 **Rolf Wynn:** «Sykdomslære. En innføring i noen sykdommers årsaker, symptomer og behandling». Et kompendium for helsefagstudenter generelt og vernepleierstudenter spesielt. (ISBN 82-453-0116-7) Kr. 80,-

1998/2 **Kjell Toften:** «Reiselivsnæringen i et markedsføringsperspektiv - en introduksjon» Et kompendium for RE 4 Turistmarkedsføring (ISBN 82-453-0108-6) Kr. 70,-

1998/1 **Anne Marit Bygdnes:** «Toalett-trening av psykisk utviklingshemmede» (ISBN 82-543-0099-3) Kr. 70,-

1997/2 **Aud Merethe Alme:** «Prosjektskisse: Tjenestemannsorganisasjoner og forvaltningsreformer». (ISBN 82-453-0085-3) Kr. 50,-

1997/1 **Truls Erikson:** «Applying the Canonical Structure of Analysis by Means of Algebra on Managerial Competence and Retail Growth Performance Variables». (ISBN 82-453-0077-2) Kr. 40,-

Bestilling av publikasjoner

Jeg bestiller herved:

Navn på serien	Nummer	Forfatter	Tittel	Pris
.....
.....
.....
.....
.....

Ved samlet kjøp over kr. 500 dekker Høgskolen i Harstad porto/frakt - ellers kommer porto i tillegg.

Navn:

Organisasjon:

Adresse:


Postnr. /sted:

Tlf.: Fax:

Vennligst fyll ut skjemaet og returner til:

Høgskolen i Harstad, 9480 Harstad
Tlf.: 77 05 81 00 Fax: 77 05 81 01




 Depotbiblioteket


77sd 05 872

Visste du at...

... Høgskolen i Harstad med sine ca 1.000 studenter er blant landets minste høgskoler. Et godt studiemiljø og en uformell tone med nærhet og god oppfølging av den enkelte student preger skolen. Ved årsskiftet 1996/97 flyttet vi inn i nye lokaler som ligger idyllisk og sentralt plassert ved byens havnepromenade.

... våre to fagavdelinger - økonomi-/samfunnsfag og helse-/sosialfag - gir flere studiemuligheter blant ulike grunnutdanninger og videreutdanninger:

Grunnutdanninger:

- Varehandel og distribusjon
- Økonomi og administrasjon
- Reiseliv og turisme
- Engelsk grunnfag
- Statsvitenskap grunnfag
- Barnevernpedagogutdanning
- Sykepleierutdanning
- Vernepleierutdanning

Videreutdanninger:

- Revisjon
- Internasjonal handel
- Ledelse og organisasjon
- Helse- og sosialadministrasjon
- Rehabilitering
- Psykisk helsearbeid
- Reiseliv og turisme

... foruten ordinære undervisningsoppgaver og kurs påtar Høgskolen i Harstad seg også forsknings- og utredningsoppdrag for næringslivet og det offentlige. Våre ca. 60 fagansatte innehar høy kompetanse og dekker et bredt faglig spekter: Økonomi/administrasjon, sosialøkonomi, ledelse/organisasjon, statistikk, statsvitenskap, sosialantropologi, sosiologi, engelsk, matematikk, pedagogikk, spesialpedagogikk, vernepleie, psykologi, sykepleievitenskap, jus.

Besøksadresse: Havnegata 5, 9405 Harstad

Postadresse: 9480 Harstad

Telefon 77 05 81 00. Telefaks 77 05 81 01

Internett: <http://www.hih.no>



HØGSKOLEN I HARSTAD

